

Oro temperatūros ir ekstremalių reiškinių kaitos tendencijos pajūryje

Trends in Air Temperature and Extreme Weather Events at the Seaside

Judita NAVAŠINSKIENĖ¹

¹Lietuvos hidrometeorologijos tarnyba, judita.navasinskiene@meteo.lt

¹Lithuanian Hydrometeorological Service, judita.navasinskiene@meteo.lt

DOI: <https://doi.org/10.15388/Klimatokaita.2020.29>

Lietuvos pajūryje klimato pokyčiai priklauso tiek nuo vietinių geografinių sąlygų, tiek nuo globalių procesų. Vis akivaizdesni klimato pokyčiai – oro temperatūros kilimas, ekstremalių reiškinių dažnėjimas – veikia įvairius ekonominius, socialinius ir aplinkos sektorius. Vienas svarbiausių kylančios temperatūros padarinių – pietryčių Baltijos jūros vandens lygio kilimas (terminis vandens plėtimasis). Kokią Baltijos jūrą bei priekrantės zoną turėsime po daugelio metų ir kokį ekologinį pėdsaką paliksime, priklausys ne tik nuo mūsų darbų, bet ir nuo vyriausybės pasirinkto būdo klimato kaitos ir aplinkosaugos problemoms spręsti.

Klimato šiltėjimo tendenciją Lietuvos pajūryje, kaip ir visame pasaulyje, reprezentuoja vidutinė metų oro temperatūros kaita. Pasitelkus turimą informaciją, atlikus skaičiavimus nustatyta, kad vidutinė oro temperatūra 1991–2019 m. Klaipėdoje buvo 8,2 °C, o 1961–1990 m. siekė 7,0 °C. Vidutinė metinė temperatūra per šį laikotarpį pakilo 1,2 °C. Pajūryje per pastaruosius 59 metus matyti ryškus oro temperatūros kilimas žiemos (1,4 °C), pavasario (1,3 °C) ir vasaros (1,4 °C) sezonais. Labiausiai oro temperatūra pakilo balandžio, liepos ir rugpjūčio mėnesiais (1,6–1,8 °C).

Dažnėjančios sausras, karščiai, tropinės naktys, smarkios, intensyvios ir ilgai trunkančios liūtys – ryškūs klimato kitimo rodikliai. 1961–1990 m. laikotarpiu karščiai reti ir viena silpna sausra, tik 2 tropinės naktys, 3 smarkios liūtys ir 13 intensyvių ilgai trunkančių liūčių, o per dvi ir daugiau parų iškrito beveik ar tik mėnesio norma. O jau 1991–2019 m. fiksuojamos 6 sausras, 8 kaitros ir karščiai beveik kiekvienais metais, 74 tropinės naktys, 9 smarkios liūtys, 1 smarkus snygis ir 19 ilgai trunkančių liūčių, kai iškrito ne tik mėnesio, bet dviguba, triguba mėnesio norma.

Tyrimui atlikti pasitelkti Klaipėdos ir Nidos meteorologijos stočių daugiamečiai oro temperatūros duomenys, dienu, kai krituliai buvo intensyvūs, skaičius, apskaičiuoti ekstremalių reiškinių atvejai.